

## Vastaus kirjalliseen kysymykseen yksinasuvien taloudellisen aseman parantamisesta

### Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Ville Tavion /ps ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 607/2022 vp:

Mitä hallitus aikoo tehdä huolehtiakseen siitä, että yksinasuvien taloudellista asemaa parannetaan kotitalousvähennyksen ja perintöverotuksen osalta?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Yleisesti ottaen tuloverojärjestelmässämme lähdetään siitä, että verotusyksikkö on yksilö eikä kotitalous. Puolisoiden yhteisverotuksesta siirryttiin erillisverotukseen 70-luvulla. Perusteluina olivat tasa-arvonäkökohdat ja työllisyyteen liittyvät syyt. Erillisverotukseen siirtymisen jälkeenkin tuloverotukseen sisältyy yhteisverotuksen piirteitä. Tämä näkyy muun muassa mahdollisuutena siirtää eräitä vähennyksiä toiselle puolisolle, jos omat tulot eivät vähennykseen riitä. Pääsääntönä on kuitenkin selkeästi yksilökohtainen verotus.

Kotitalousvähennys otettiin käyttöön 90-luvun loppupuolella. Alun kokeiluvaiheessa kotitalousvähennys myönnettiin vain toiselle puolisoista, jolloin yksin asuvat olivat vähennyksen suhteen samassa asemassa kuin pariskunnat. Vähennyksen tuolloista määräytymisperustetta pidettiin kuitenkin tuloverojärjestelmän perusperiaatteiden kannalta ongelmallisena, joten myös kotitalousvähennyksen osalta päädyttiin lopulta yksilökohtaisuuteen kuten muissakin vähennyksissä. Kotitalouden kokoonpanoon perustuva vähennys olisi myös verovalvonnan ja verotuksen toimeenpanon kannalta erittäin ongelmallinen. Verohallinnolla ei ole tietoa samassa kotitaloudessa elävistä henkilöistä, eikä tällaista kotitalouden kokoonpanoa koskevaa tietoa ole mahdollista kerätä ja ylläpitää Verohallinnon nykyisillä resursseilla. Kotitalousvähennys kuuluu jo nykyisin monine selvitystarpeineen henkilöverotuksen eniten työllistäviin vähennyksiin eikä sitä ole syytä ainakaan monimutkaistaa.

Kotitalousvähennyksen muuttaminen kysymyksessä mainitulla tavalla siten, että yksinasuvat voisivat saada kaksi kertaa enemmän kotitalousvähennystä kuin kahden tai useamman aikuisen kotitaloudessa asuvat henkilöt, lisäisi myös kotitalousvähennyksen verotuottoja alentavaa vaikutusta. Kotitalousvähennys on verosta tehtävä vähennys ja se on jo nykyisellään taloudellisilta vaikutuksiltaan merkittävä vähennys. Vuonna 2021 kotitalousvähennys myönnettiin noin 474 000

verovelvolliselle ja vähennysten yhteismäärä oli noin 420 miljoonaa euroa. Ensi vuoden alusta voimaa tulevan väliaikaisen sähköenergialaskujen perusteella myönnettävän kotitalousvähennyksen lisäksi kotitalousvähennykseen ei ole vireillä muita muutoksia enää tällä vaalikaudella.

Kysymyksen toinen osa koskee perintöverotusta. Kysymyksen perusteluosasta ilmenee, että kysyjän huolenaiheena on paitsi puolison kuoleman jälkeen yhteiseen asuntoon yksin asumaan jääneen lesken asema, myös rintaperillisten asema. Perintötilanteissa on erotettava toisistaan tapaukset, joissa leski on perillisasemassa ja tilanteet, joissa näin ei ole.

Tyypillisesti puolisoilla on rintaperillisiä, jotka ovat perintöön oikeutettuja verovelvollisia. Leski ei tällöin ole perillisasemassa eikä verovelvollinen, jollei vainaja ole tehnyt hänen hyväkseen omistusoikeustestamenttia. Leski ei maksa veroa ja hänellä on perintökaaren nojalla oikeus pitää hallinnassaan puolisoiden yhteisenä kotina käytetty asunto.

Jos leski on perillisasemassa tai vainaja on tehnyt hänen hyväkseen omistusoikeustestamentin, leskellä on oikeus puoliso-vähennykseen, mikä keventää hänen perintöverotustaan. Puoliso-vähennys korotettiin 60 000 eurosta nykyiseen 90 000 euroon vuodesta 2017 lukien. Veroasteikon 20 000 euron alarajan huomioiden leski maksaa veroa vasta 110 000 euroa ylittävästä osasta. Tyypillisesti leskellä on myös avio-oikeus toisen puolison omaisuuteen, jos puoliso on ollut avioliitossa eikä avio-oikeutta ole suljettu pois. Avio-oikeuden nojalla saatu omaisuus ei kuulu perintöverotuksen piiriin. Nykytilanteessa on siten jo varsin kohtuullisessa määrin otettu huomioon lesken asema. Mahdollisia tarkistustarpeita voidaan arvioida perintöverotusta myöhemmin kehitettäessä.

Jos puolisoilla taas on rintaperillisiä, nämä ovat verovelvollisia vainajan osuudesta ja saavat hyväkseen lesken hallinto-oikeuden perusteella tehtävän vähennyksen. Kysymyksen perusteluosassa esiin tuotu ajatus verotuksen lykkäytymisestä näissä tilanteissa siihen ajankohtaan, jolloin omaisuus siirtyy perillisen hallintaan, antaisi aiheen samalla luopua hallinto-oikeusvähennyksestä, jolla otetaan huomioon sitä, että perillistä verotetaan omaisuudesta, joka ei vielä ole hänen hallussaan. Tilanteesta riippuen lopputulos voisi olla perillisille nykytilaa edullisempi tai epäedullisempi.

Helsingissä 19.12.2022

Valtiovarainministeri Annika Saarikko